

DE TOEKOMST VAN DE KERK EN ZIJN MUREN

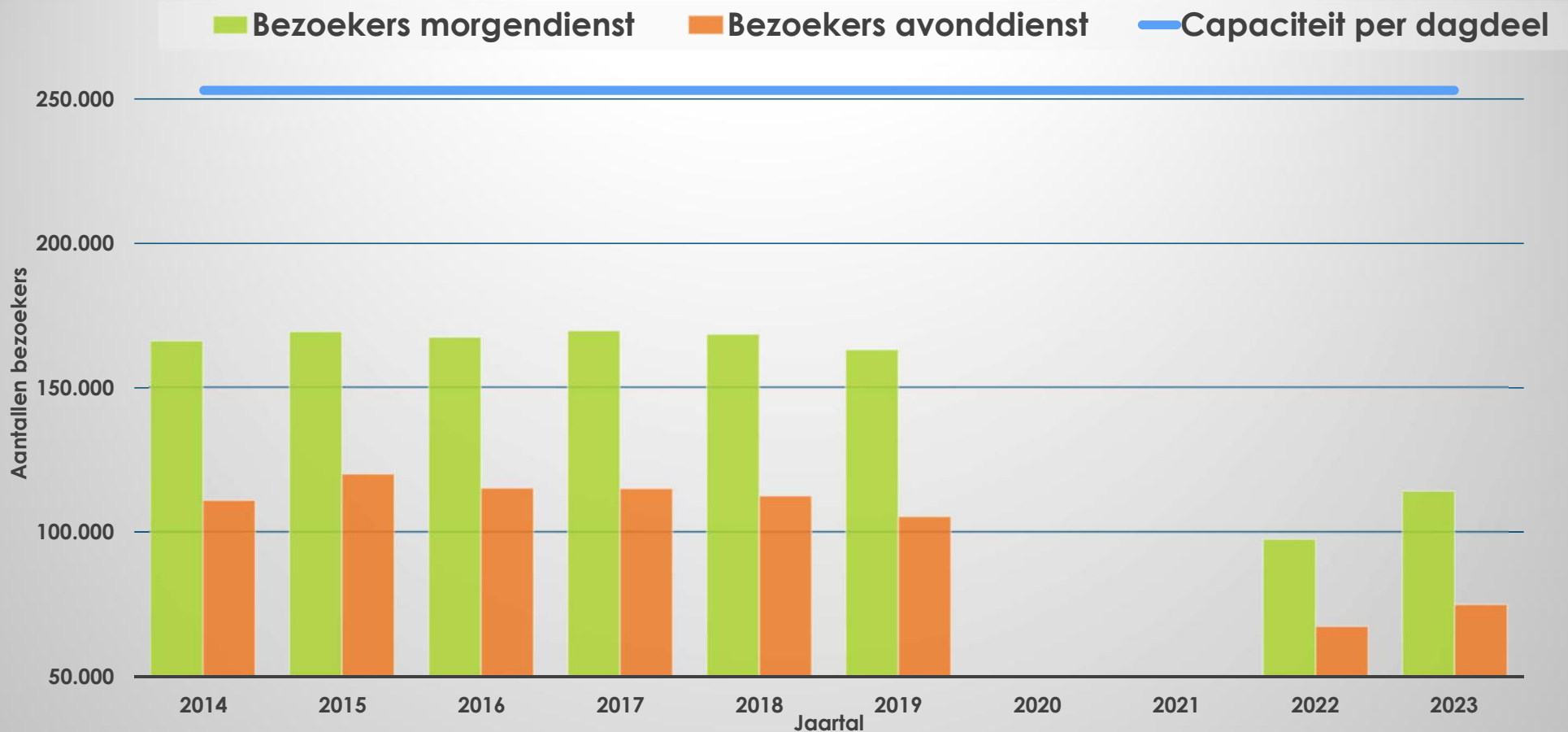
In gesprek over de
toekomst van de
hervormde gemeente
en het gebruik van
de kerkgebouwen.

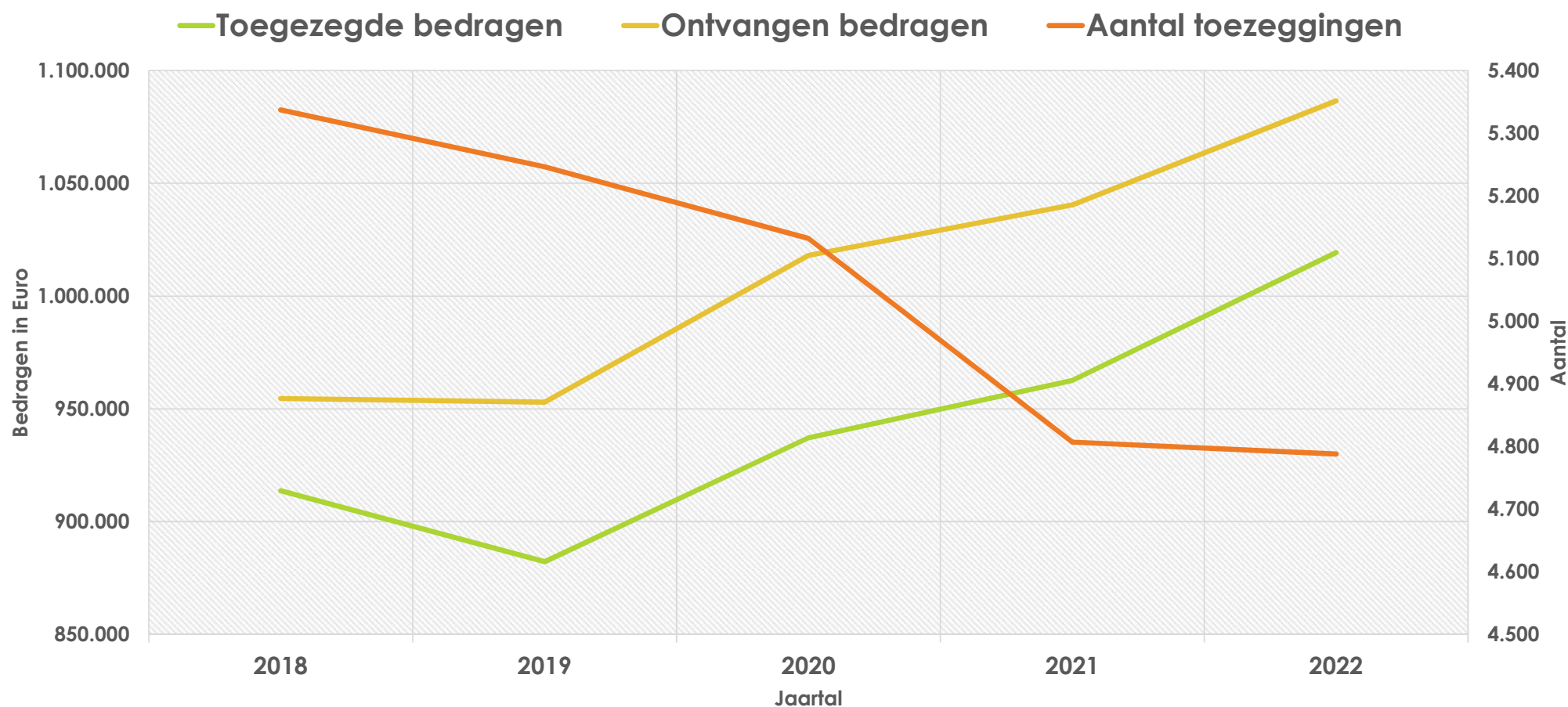
Ontwikkeling kerkgang morgen- en avonddiensten 2014-2023

3

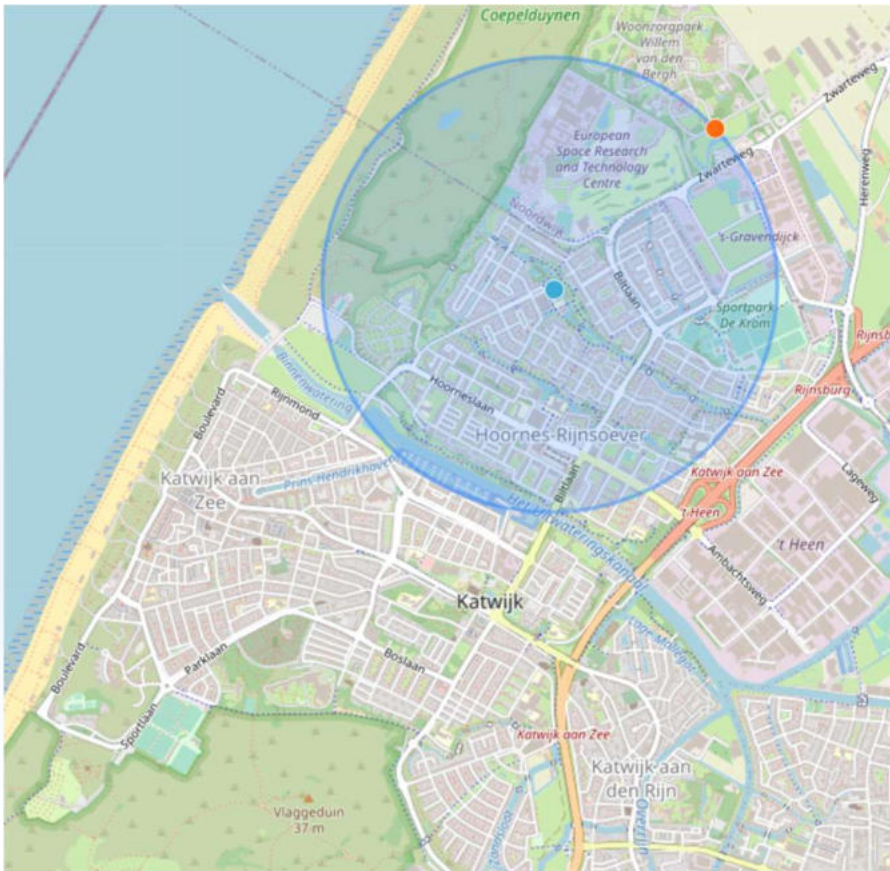
Ontwikkeling bijdragen actie Kerkbalans 2018-2022

4

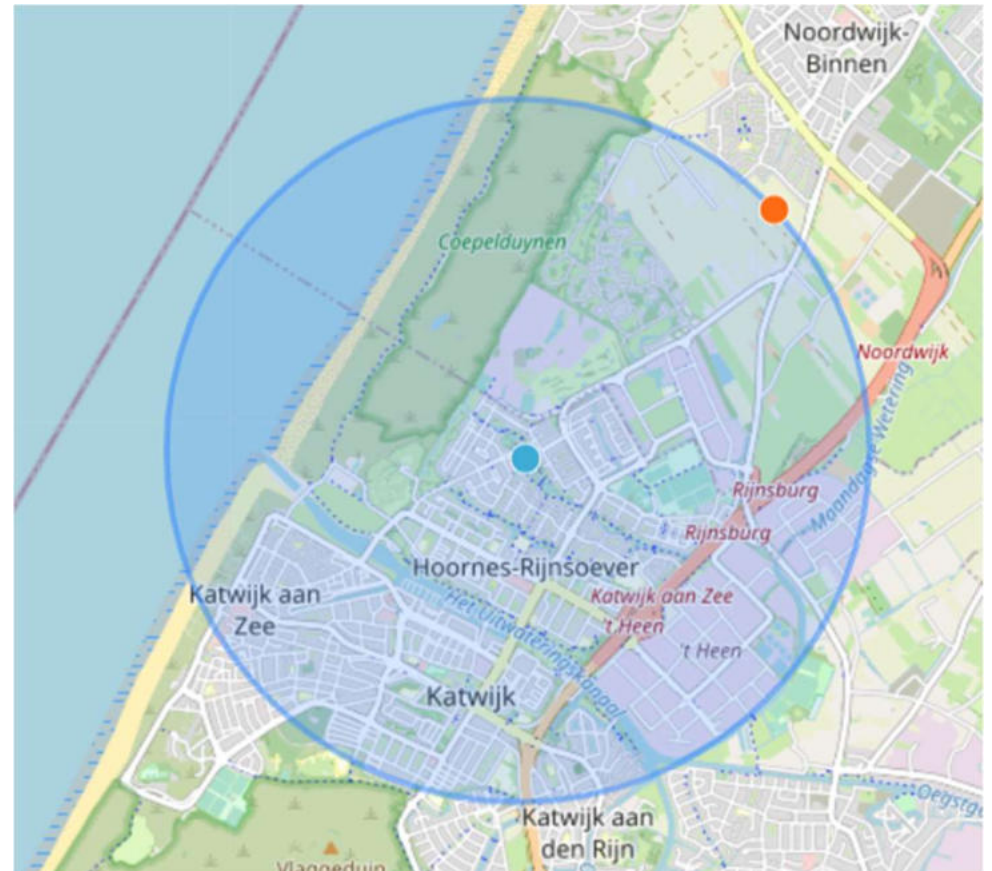

Afstand tot Maranathacentrum

1 kilometer

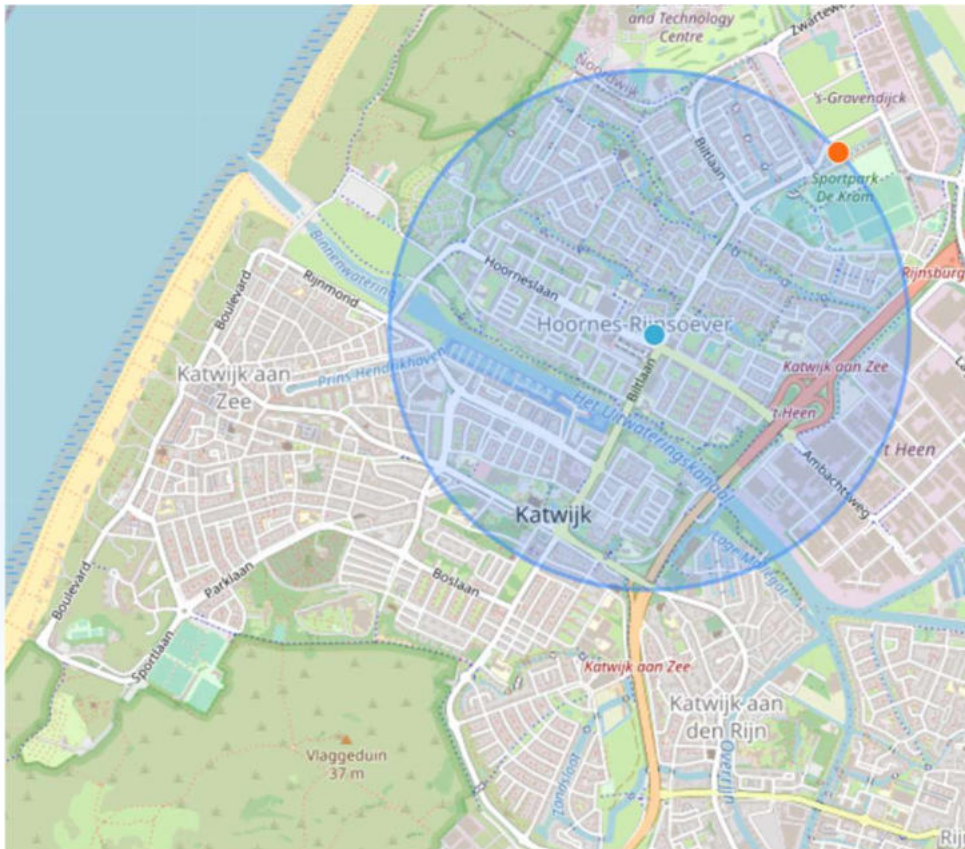

2 kilometer

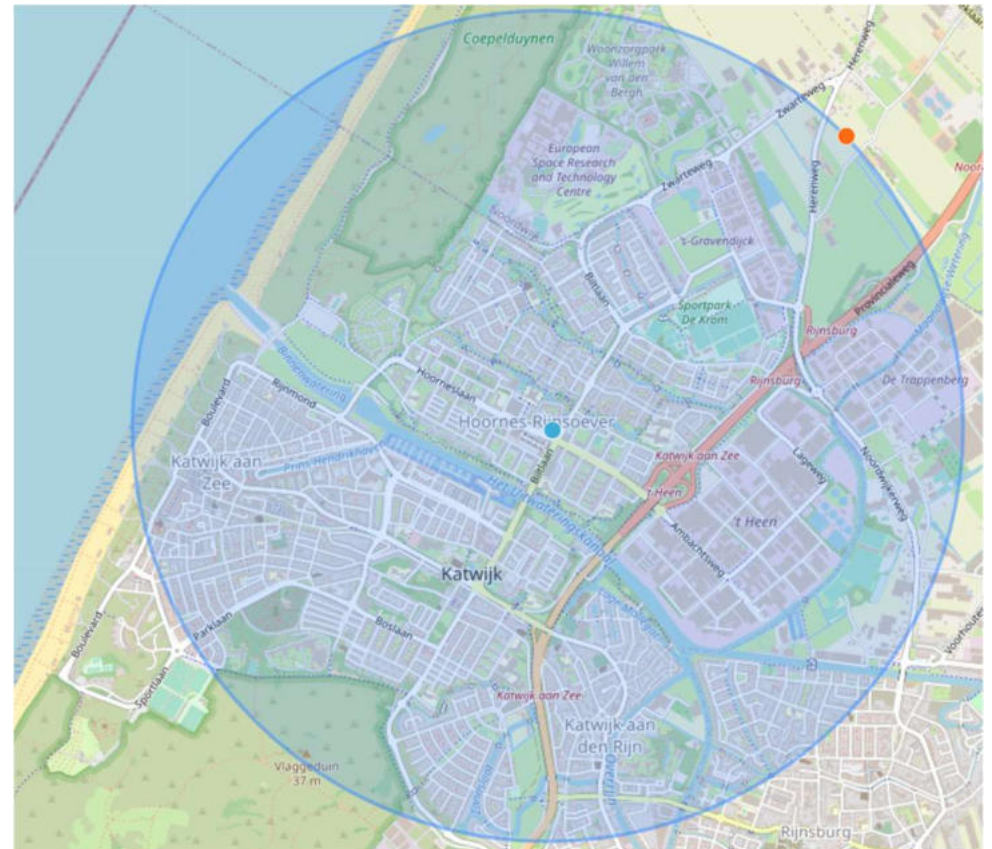

Afstand tot Pniëlkerk

1 kilometer

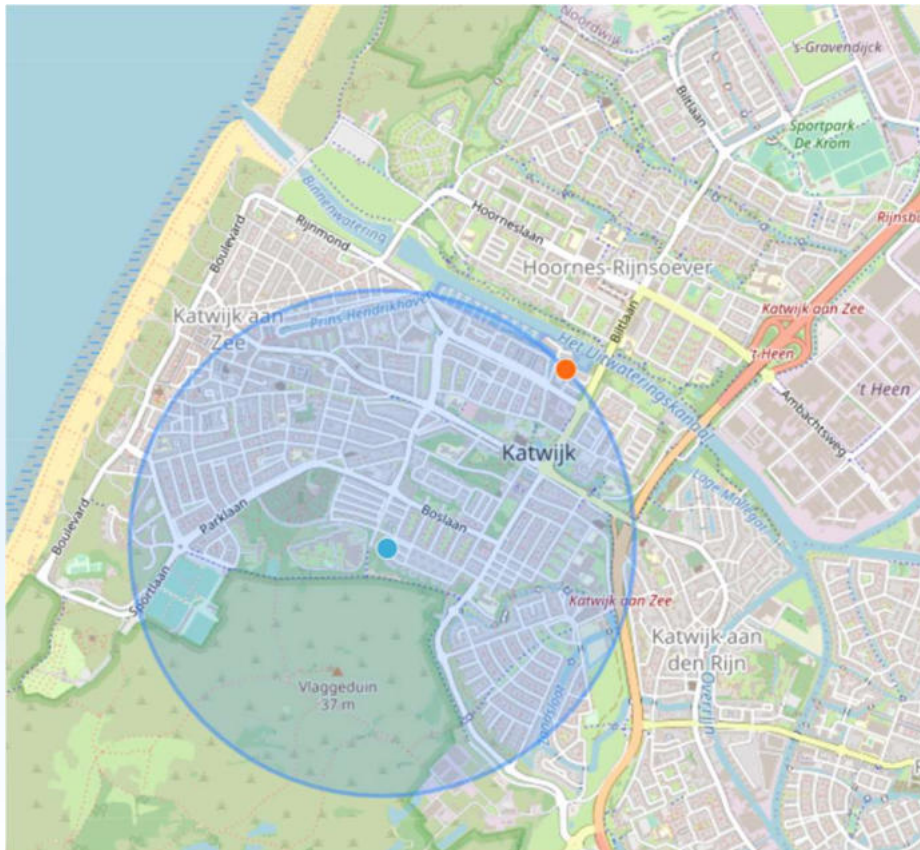

2 kilometer

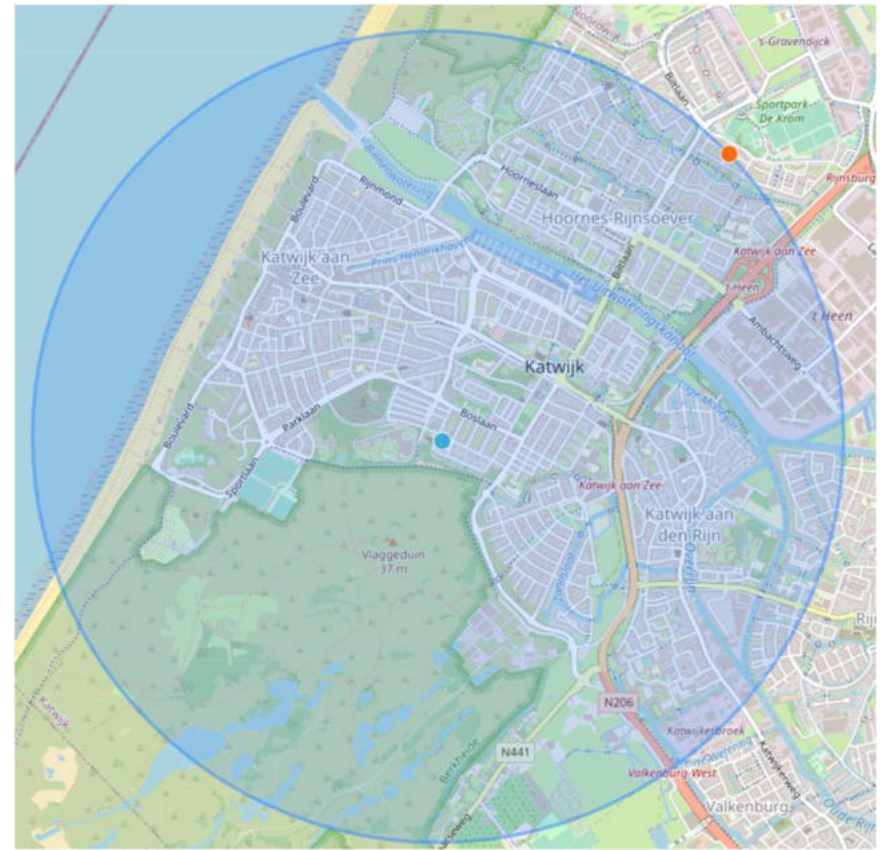

Afstand tot Ichthuskerk

1 kilometer

2 kilometer

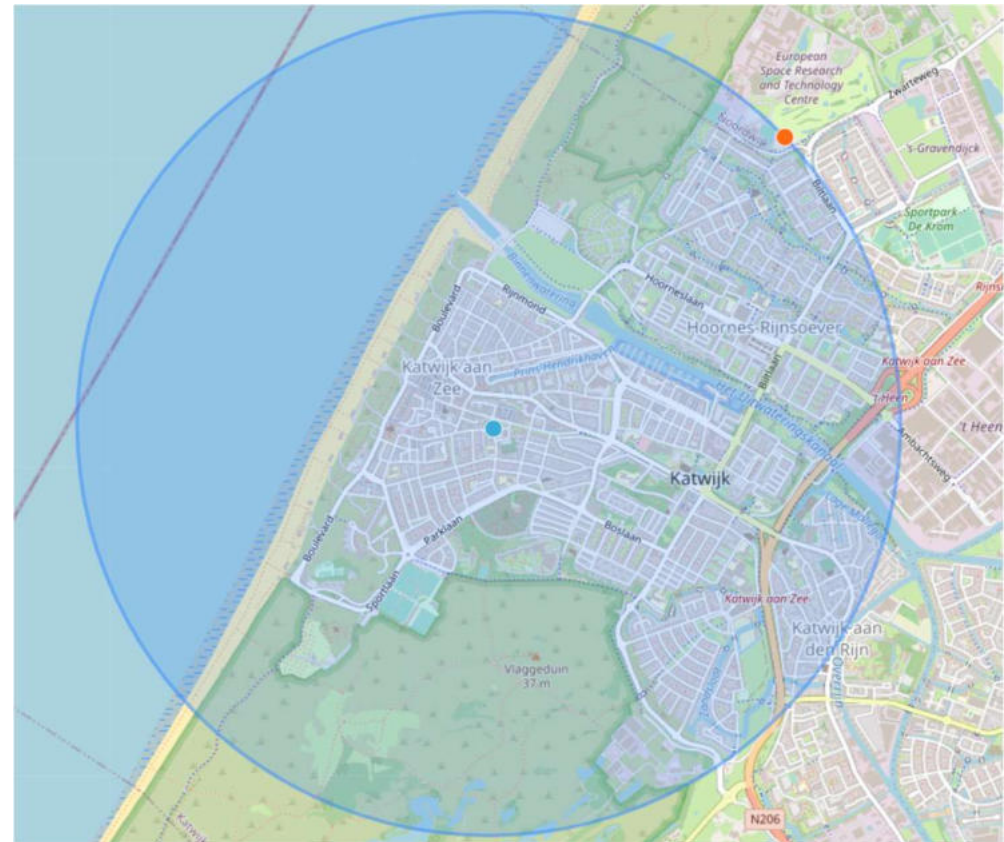

Afstand tot Nieuwe kerk

1 kilometer

2 kilometer

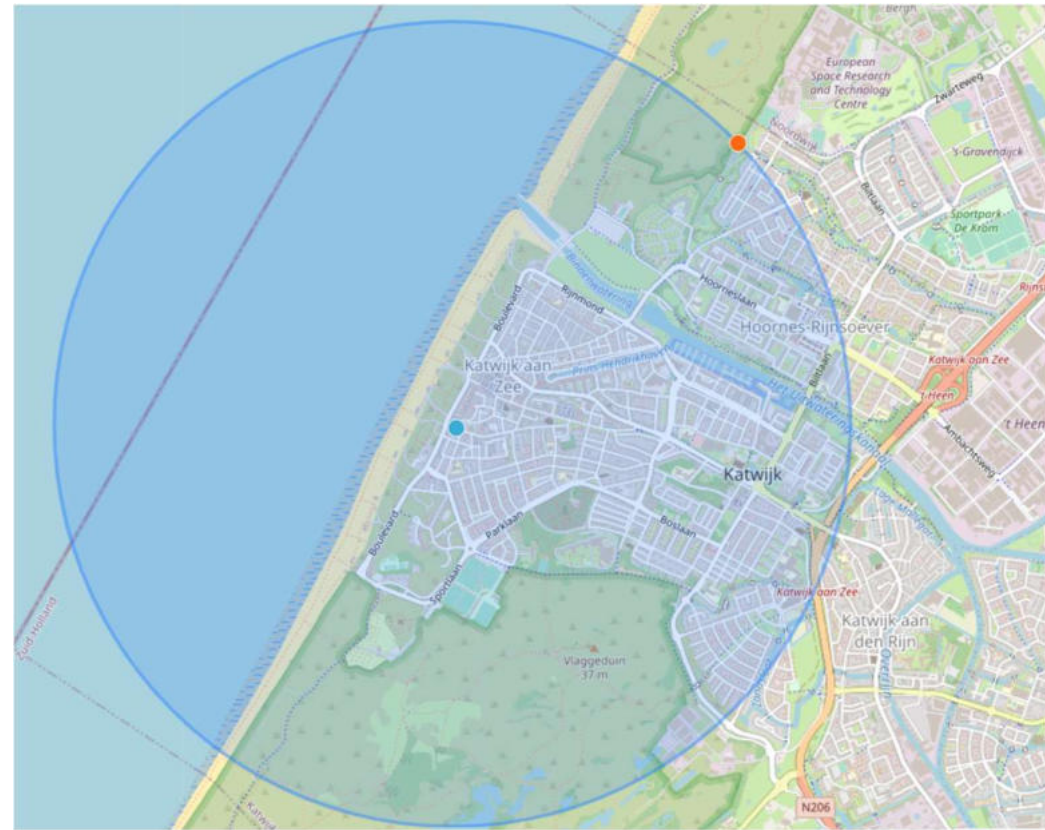

Afstand tot Oude kerk

1 kilometer

2 kilometer

Stellingen

Het doel van de avond is op een interactieve en open manier nadenken over een drietal stellingen. Door uiteen te gaan in groepen met een gespreksleider komt iedereen aan het woord en kan haar of zijn mening geven. Aan het einde hopen we terug te kijken op een zegenrijke avond waarbij de werkgroep de gemeente heeft gehoord en de uitkomst mee zal nemen bij het opstellen van zijn advies.

Stellingen

- ▶ **STELLING 1: Hoe zien we de toekomst van onze gemeente?**
- ▶ **STELLING 2: Waarin zouden we binnen onze gemeente moeten investeren?**
- ▶ **STELLING 3: Als er onvoldoende inkomsten zijn om de uitgaven te betalen is het logisch dat gedacht wordt aan het sluiten van een kerkelijk gebouw en niet aan het verminderen van predikantsplaatsen. Wat vindt u van deze stelling? Waarom?**

Notulen gemeenteavond 8 november 2023 (groep 1 – 8)

STELLING 1: Hoe zien we de toekomst van onze gemeente?

Groep 1

- 1) Zo snel mogelijk naar 6 predikanten, vanuit kerkgang en financiën. Er is in 2004 gesproken over 4 kerkgebouwen.
- 2) Kerkgang loopt hard terug, vooral 's avonds. Vind de Maranathacentrum geen kerk. Pniëlkerk is duur.
- 3) Verwijst naar plannen om Pniëlkerk te slopen.
- 4) Schrikt van ontwikkeling kerkgang. Belangrijk om te zorgen voor binding, zoals Boei. Toekomst: aandacht voor jongerenwerk en de ruimten daarvoor. Bijvoorbeeld Boei trekt 100 man en wordt gegeven in de Oranjezaal.
- 5) Meer aandacht voor binding in de gemeente. Sluiting van een gebouw is niet perse erg. Gaat om het prijzen van God. Plek is minder belangrijk.
- 6) Richten op binden. Sluiting van een gebouw is een optie.
- 7) Kerkgang loopt terug. Bang voor shoppen van jeugd. Meer diensten voor jeugd. Geen voorstander van terug naar 6 predikantsplaatsen. Pastoraat is belangrijk. Overtuigd dat dit ook Bijbels is.
- 8) Gemeente is geen gebouw, maar de mensen. Dat je elkaar kent. Katwijk mag meer gemeente zijn. Gemeenschapszin organiseren. Jongeren leren kerk zijn. Voorbeelden zoals Noorderlicht, Mozaïek.
- 9) Gemeentezijn is een belangrijk speerpunt. Hervormde scholen betrekken bij kerkgang en missionair werk. Missionair werk is ook een speerpunt. Vijf kerken openhouden is niet nodig. Liefst niet MC of Pniëlkerk.
- 10) Terug naar verkondiging van het evangelie, 5 predikanten (1 vast per gebouw) + 1 jongerenpredikant, aantal missionair werkers. Aanwezigheid God is kern. Sluiting gebouw is een verkeerd signaal. Van daaruit bouwen aan de gemeente.
- 11) Zuinig zijn op de gebouwen. Zolang mogelijk openhouden. Aantal kerkgangers geen argument voor sluiting. Behoeft aan vast gebouw per wijk/ predikant. Zijn de live streams meegenomen?
- 12) Er moet iets gebeuren. Gemeentezijn is belangrijk. Inleveren op gemak van een gebouw in nabijheid.
- 13) Jeugd is de toekomst. Inkorten in een gebouw in het dorp. Zeker omdat wijk groeit (Rijnsoever-Noord). Denk aan investeringen in de bestaande gebouwen. Stoort zich aan sluiting OK in de zomer, ook voor toeristen. Behoud wat je hebt. Roulatieschema gebouwen.
- 14) Voorlopig niet van 8 naar 6. Eerst gemeente tot rust komen. Geen roulatie zomer/ winter. Wel voorstander sluiting kerk. Maak er een rouwcentrum van. Verkoop het rouwcentrum Zuidstraat.

Groep 2

- 1) Anders maar positief, andere manieren van gemeente zijn (gemeente zijn belangrijker dan kerk zijn) intensiever met kleinere groepen, minder wijkgebonden.
- 2) Gemeente is het belangrijkste.
- 3) Veel kerkversplintering onder eigen kinderen, vorm mag veranderen als het geloof maar blijft. Niet veranderen om mensen die naar andere kerken vertrokken te trekken.
- 4) Voldoende gelegenheid om samenkomsten mogelijk te houden. Samenkomst is erg belangrijk. Ondanks verhogende kosten moeten deze ruimtes er blijven.
- 5) Met minder mensen wordt het zingen killer, mompelend. Liever minder kerkgebouwen met meer mensen samen.
- 6) Confessioneel en bond meer naar elkaar toe groeien. Ondanks dichte kerken is er geen grote opkomst in andere kerkgebouwen.
- 7) Jeugd ziet confessioneel en bond te veel als apart van elkaar
- 8) Geleidelijk veranderen.

Samenvatting:

- Confessioneel en bond zouden meer naar elkaar moeten groeien om het in de toekomst houdbaar te maken.
- Gemeente moet ruimtes behouden om het gemeente gevoel te behouden.
- Norm is belangrijker dan de vorm.

Groep 3

- 1) De kerk blijft nodig. Meer als vangnet voor elkaar. Minder belang voor behoud gebouwen. Meer oog voor elkaar.
- 2) Sluit zich aan bij pers 1. Wil meer missionair en meer buiten de kerk kijken. Wat is er nodig in de wereld. Minder PKN meer wereldbreed. Maar missionair begint bij jezelf.
- 3) Als gemeente dicht bij Gods woord blijven. Betrokken met elkaar maar ook betrokkenheid buiten de gemeente.
- 4) Meer ideeën voor de jeugd. Daar mag breder naar gekeken worden. Bijvoorbeeld seminars. Meer toegankelijkheid.
- 5) Sluit zich aan bij persoon 4. Wat er wordt gedaan voor de jeugd is goed en werkt ook goed. Een lossere houding naar het jeugdwerk zou goed zijn
- 6) Hogere frequentie huisbezoeken. Meer hulp vanuit de kerk en de kerkenraden
- 7) Gebouwen moeten anders gebruikt worden. Door de weeks open om toegankelijker te zijn. Zorg dat er meer aanspreekpunten zijn. De kleinere gebouwen zouden hier goed voor gebruikt kunnen worden.
- 8) Sluit zich erbij aan. Meer optimaal gebruik maken van de huidige gebouwen.

Samenvatting:

- Meer missionair werk
- Meer betrokkenheid onderling
- Meer toegankelijkheid.

Groep 4

- 1) Belangrijk dat we gemeente van Christus zijn. Kleine bouwsteen in een groter geheel. Belangrijk om naar buiten te kijken in plaats van naar binnen.
- 2) Niet pessimistisch over. Gaan goede toekomst tegemoet. God zal er zelf voor zorgen dat het werk wordt voortgezet. Of dit de hervormde kerk zal zijn of iets anders dat is aan God.
- 3) Missionair, naar buiten gericht. Aantrekkingskracht geven voor mensen van buitenaf. Het woord moet centraal staan.
- 4) Ook naar binnen gericht zijn. Geschrokken van de cijfers. Oppassen om niet teveel naar buiten gericht te zijn, maar ook letten op de mensen binnen de kerk dat deze de kerk niet verlaten. Investeren in de mensen die we hebben.
- 5) Kerk moeten zijn voor iedereen. Iedereen moet zich welkom voelen. Samenwerken met partijen buiten de kerk. Meer focussen op de jeugd.
- 6) Verdrietig dat zo'n avond nodig is. Binnen de gemeente moet er hard ons best worden gedaan om de jeugd ook veel te betrekken. Als de eigen mensen niet betrokken zijn, is dat erg zorgelijk.
- 7) Belangrijk om binnen de kerk met elkaar betrokken te zijn. Met elkaar proberen om de kerk van Christus te zijn.
- 8) Staat er positief in. De naoorlogse golf is aan het afnemen. God zorgt voor zijn kerk. Te laat ingegrepen met het betrekken van de jeugd. Minder competitie hebben met andere kerken, maar juist samenwerken. Er is veel gebed voor nodig.
- 9) Als de inner cirkel niet functioneert, is het ook lastig om mensen van buitenaf te trekken. Basis van de gemeente zijn is samen bidden, zingen en niet alleen de dienst in je eigen woonkamer luisteren. Richten op de jongeren, genoeg activiteiten organiseren.
- 10) Zorgen dat we binnen onze kerk de connectie met elkaar vinden. Als de binnenkant goed is, zal het uiteindelijk vanzelf mensen van buiten af trekken.
- 11) Met iedereen eens. We hebben het met elkaar te doen.
- 12) Hij maakt zich zorgen. Zullen zelf meer moeten investeren.
- 13) Zou het fijn vinden om een Family-church te worden. In de meeste gevallen gaat iedereen voor zichzelf naar de kerk en kijken niet om naar de mede kerkgangers. Hij mist de blijdschap van de mensen die dingen voor de kinderen organiseren.
- 14) Laat de kinderen tot mij komen zoals Jezus heeft gezegd. Onderwijs en preek tot bekering.

Groep 5

- 1) Digitaal is positief, laagdrempeliger maken om makkelijker binnen te komen en te blijven binnen de kerk.

- 2) Investeren op gemeente zijn en elkaar meer te vinden en ontmoeten in de kerkgebouwen. Niet een lidmatenkring met z'n 10-en, maar meer ontmoeting. Niet alleen kerkdienst, maar ook doordeweeks. Er voor elkaar zijn en voor de mensen daarbuiten, dominees die vindbaar zijn, kerkdeuren open doordeweeks.
- 3) Idem. Niet vast blijven houden aan grote aantallen, er zijn een aantal schapen waar we tijd in moeten investeren. Gaat niet om de massa.
- 4) Wat doen we fout? We zijn kerk, Gods woord. En de rest komt. Vaak negatief, komt niks op een lidmatenkring, maar belangrijk dat we Gods woord moeten blijven preken en niks anders, dat verzwakt later. Uitdragen waar je gemeente voor bent. Het is een lastige stelling. In de toekomst meer missionair bezig zijn. Er zijn ook eenlingen, de gangpaden zullen niet meer uitpijlen maar wel bij het woord blijven. Denk niet dat we het verkeerd doen, zegt niet wijzig alles, maar wees kerk.
- 5) Sluit me er bij aan. Maar goed doen we het ook niet, anders hadden we vol gezeten. Spreek elkaar niet aan op, jij bent zus en jij bent zo. Verschillen zijn anders. Jeugd praat anders over dingen. God is dezelfde. Maak dingen niet ingewikkelder dan dat het is.
- 6) Zie in de staatjes het enorme verval van voor en na corona. Mensen zijn afgehaakt. Pleiten voor pastoraal medewerkers die de wijk in gaan, het woord te brengen en te horen wat scheelt er aan. Ik onderstreep Het Woord moet het doen. Wij zijn een heel actieve gemeente. Ben je ziek wordt er wat gebracht, activiteiten zijn er genoeg. Het gaat om de geestelijke dimensie, hoe krijgen we dat op een geestelijk niveau terwijl alle wereldse prikkels op ons af komen. Doel: missionair werk. Zondagschool, club,
- 7) Sluit aan bij missionair werk. Tweede is: merk bij de jeugd geen confessioneel of bond. Wij ouderen drukken daar meer op, terwijl dat misschien geen waarde meer heeft. Het woord moet het doen. Vorm liturgie anders, mensen steigeren, jeugd ziet dat heel anders. Daar moeten we zeker iets mee.
- 8) Idem. Wees duidelijk, dan dominee daar, dan daar. Dominee in bepaalde kerk, wijk. Voor de jeugd.... Woord komt er wel, maar houdt de jeugd binnenboord. Niet te krampachtig.
- 9) Eens met wijkgemeentes. Kunnen wel missionair bezig zijn maar als je ze niet ziet in je kerk, mis je ze ook niet. Met wijkgemeente ondervang je dat. Jeugd: eigen kids vonden het fijn. Pniël/Maranatha zagen dezelfde mensen. Confessioneel/bond al meer losgelaten. Pleit voor wijkgemeentes.
- 10) Wijkgemeente heel belangrijk. Missionair sterk gemist, moet op 1 staan. Kerk dicht? Dominee in eigen studeerkamer? Als je ergens mee zit binnen kunnen lopen bij dominee.
- 11) Nadenken over LHBTI, zijn er ook hebben we niks voor.
- 12) Goede dingen gehoord. Missionair: juist oog voor de gemeente die er nu zit. Hou oog voor elkaar. Sommige al naar andere kerk zonder dat we het door hebben.
- 13) Heeft het geld opgebracht wat we toen verwacht hadden???
- 14) Eerst in Rijsenburg, nu hier ... is fijn. Daar waren we heel ver in veelkleurig zijn, daar miste we juist waar kunnen we nog enkelen. Je kunt tegenstellingen hebben, maar wel de verschillende geluiden worden gehoord. Er is veel goed in Katwijk'. Waardevol en krachtig, houdt daar aan vast. Afgelopen jaar ook dwalende gevoeld, gelukkig familie die in de kerk zit. Wel welkom gevoeld, maar hoe kan ik betrokken zijn. Is er een welkomstcomité, die uitleg geeft over deze kerk. Moet ik dominee hoppen, kerkhoppen.
- 15) Kijk naar je mensen. Van boven naar beneden en van binnen naar buiten.
- 16) Veel ouderen vinden het moeilijk dat de kerk dicht gaat. Nieuwe kerk, kerksluiting.

Samenvatting:

Diversiteit, gemeente zijn, wijkgemeente, missionair, woordverkondiging.

Groep 6

- 1) Familiegevoel, betrokkenheid, binding, geen groepsvorming of wijk-/modaliteitsconcurrentie.
- 2) Meer openheid, zonder muren (kijk buiten gemeente/kerk).
- 3) Omzien naar jongeren.
- 4) Verantwoordelijkheid ligt bij gemeenteleden zelf.

Groep 7

- 1) Toekomst in verbinding (Confessioneel/Bond).
- 2) Minder kerkgangsters met name in de avond. Ongeveer 1/3 van de leden is actief.

- 3) Voelt aan als koude zakelijke beslissingen, maar God werkt door, zijn plan staat vast.
- 4) Terugloop in jongerenwerk, op oudere leeftijd valt het vaak uit maar zie de toekomst met een kleinere groep maar intensiever.
- 5) Uiteindelijk gaat het over geld en stenen en dat is zakelijk
- 6) Toekomst, vaker bij elkaar komen (zoals koffie na de dienst) > gemeente kleiner te organiseren als eenheid
- 7) Wel variatie in aanbod nodig, elke leeftijdsfase vraagt soms een ander aandachtspunt
- 8) De toekomst, je verwacht juist dat in het huidige wereldbeeld mensen terugkeren naar God, naar de kerk. En dat zien we niet > maar we bidden er wel om. Daarnaast ook andere kerkvormen gestart. (Mozaïek)
- 9) Geen sombere toekomst, maar krimpend, positief het brengt je bij elkaar en je zal verbinden (Gods plan)
- 10) Door de geschiedenis groei en krimp, jeugd denkt minder in hokjes dat is hoopvol

Samenvatting:

Sombere toekomst door terugloop, minder kerkgangers met name in de avond. Ongeveer 1/3 van de leden is actief. Ook de komende jaren een sterke afname zelfs in deze tijdgeest. De overblijvers zullen sterker verbonden zijn, intensiever, meer gemeente zijn. Vanuit de jeugd wordt minder hokjes gedacht. Het aanbod in bond en confessioneel zal verdwijnen en plaatsmaken voor een meer diverse aanbod. (bijvoorbeeld op een zondag in kerk A: aanbod voor jongeren, kerk B: jonge gezinnen, Kerk C: ouderen)

Kernwoorden:

Afname/Krimp – Meer verbinding – Meer vertrouwen

Groep 8

- 1) Heeft zorgen over krimp in de kerk en het verminderen van de kerkgang, zoals op de slide werd gepresenteerd.
- 2) Vraagt zich af waarom mensen onze kerk verlaten. Wat is het wat ze missen bij onze kerk en bijvoorbeeld naar Mozaïek gaan. Hierbij wel de kanttekening dat bijbelgetrouwheid het belangrijkste is, dus dat we zeker niet dat soort kerken moeten nadoen.
- 3) Stelt de digitale uitzendingen ter discussie, omdat dit één van de belangrijkste oorzaken lijkt te zijn van de verminderde kerkgang. Daarnaast lijkt op dit moment het samenzijn van Bond en Confessioneel in combinatie het uitkiezen van kerk afhankelijk van welke dominee hier staat.
- 4) Bevestigt voorstaande.
- 5) Stelt dat we ten alle tijden een toekomst moeten nastreven waarin de bijbelgetrouwe verkondiging centraal staat. Dat is de ware grond van het gemeente en kerk zijn.
- 6) Geeft aan dat digitale uitzending voor oudere mensen heel waardevol zijn en dat we daarin een weloverwogen keuze moeten maken.
- 7) Ziet onze kerk heel erg als verschillende eilandjes. Zowel Bond als Confessioneel, maar ook daarbinnen. Er is maar een beperkt aantal mensen dat actief deelneemt aan buitenkerkelijke activiteiten, wat aangeeft dat we niet echt een gemeente zijn.
- 8) Ziet dat bij beamerdiensten mensen geen psalm/gezang boekje meer meenemen en dat met dit soort ontwikkelingen ook goede tradities en gebruiken verminderen. Want als je niet eens een bijbel meeneemt in de kerk, hoe weet je die daar buitenom dan wel te gebruiken? In erediensten mag toch verwacht worden dat mensen die wel meenemen. Daarnaast erkent zij ook dat digitale uitzendingen niet bijdragen aan de kerkgang.
- 9) Geeft als mogelijke optie om verschillende soorten diensten te houden. Met eventueel een vaste inrichting van de kerken (sommigen misschien vaste traditionele diensten en sommige meer jongerendiensten), op deze manier creëer je meer vastigheid en binding binnen een groep.
- 10) Kwaliteit boven kwantiteit. Zonder het woord centraal is er niets. Er wordt ook naar de toekomst toe steeds meer van ons gevraagd als christenen en de algehele ontkerkelijking van Nederland en de wereld, dat vraagt vereniging als gemeente.
- 11) Als gemeente leven we toe naar de wederkomst van Christus. We kunnen niet alles ten koste van het ware woord in stand houden. Een kerk met het ware woord is het allerbelangrijkste, ook al is deze kleiner (red. dan Mozaïek).

- 12) Het kleiner worden van de kerk biedt ook mogelijkheden, daar moeten we gebruik van maken. Kleinere kerken kunnen makkelijker verbinding en actief gemeentelven laten leven in stand houden.
- 13) Missen van samenzijn als gemeente. Er wordt misschien te weinig naar elkaar omgezien.
- 14) Het was voor ieder wat wils vroeger en de keuze was daarin ook rijk. Mensen kiezen diensten op basis van de voorganger of persoonlijke voorkeuren. Vroeger lagen de uitersten confessioneel en bond ook verder uit elkaar, nu groeit dat meer naar elkaar toe. Zij heeft, na 25 jaar geleden met haar man hierheen te zijn verhuisd, ervoor gekozen om alleen in de Maranatha of Pniëlkerk te kerken. Hierdoor heeft zij een hele sterke band opgebouwd met andere gemeenteleden die dit ook deden. Blijkbaar zorgt standvastig bezoek aan een kerk, los van de dominee voor een sterke verbinding in de gemeente.

STELLING 2: Waarin zouden we binnen onze gemeente moeten investeren?

Groep 1

- 1) Kerk sluiten, om te investeren in jongeren,
- 2) Kerk sluiten, investeren in jongeren, bijbelstudie, jongerendiensten.
- 3) Stenen kunnen niet verder bouwen, mensen wel. Keuze voor pastoraat. Avonden voor leren kennen van de gemeente.
- 4) Stenen zijn maar stenen. Pniëlkerk is duur. Investeren in jongeren en meer pastoraat.
- 5) Pastoraat gaat voor. Investeren in jongeren.
- 6) Investeren in mensen. Terug naar 6 predikanten.
- 7) Pastoraat voor gebouwen. Investeren in jeugd, missionair werk, ouderen.
- 8) Eens met nummer 7, evangelie staat centraal. Investeren in bestaande gebouwen. Ichthuskerk als rouwcentrum.
- 9) Eens met nummer 7.
- 10) Investeren in pastoraat. Onderschat de rol van een kerkgebouw in een gebied niet. Keuze voor een gebouw waar meer gebouwen in de buurt staan.
- 11) Alleen uitiem een gebouw afstoten, let op zichtbaarheid gebouwen. Gemeente heeft een plek nodig. Eigen predikanten meer zichtbaar, dus prekenrooster aanpassen. Investeren in een jongerenpastor.
- 12) Investeren in pastoraat. Avonden organiseren voor jongeren en ouderen met sprekers. Af van hokjes en muurtjes, om gemeente te zijn.
- 13) Geen hokjes denken. Kerk geven aan de jeugd. Verplichte cursussen voor alle ambt dragers. Pastoraat heeft de voorkeur.
- 14) Stelling leidt naar een voorkeur voor pastoraat. Open kerk, ook niet voor niet-kerkelijken. De kerk de wijk in (zoals buurtsoep). Missionair werk heel belangrijk.

Samenvatting:

- Investeer in het pastoraat en het gemeente zijn. En investeer in de jeugd en geef ze de ruimte om de kerk vorm te geven.
- Investeer in elkaar leren kennen.
- Zorg voor een echt welkom in de kerk!

Groep 2

- 1) Meer aandacht voor jongeren van 12 - 24, aandacht aan jeugdwerk. Mogelijk zelfs meer aandacht dan nu gedaan wordt.
- 2) Missionair werk (specifiek voor jeugd).
- 3) Niet wijkgericht dingen, doen maar meer kerkbreed
- 4) Goed geïsoleerde kerk, warme kerk. Beter 1 warm kerkgebouw dan 2 koude.
- 5) Missionair werk gemeentebreed.
- 6) Investeren in omzien naar elkaar. Buurtsoep.
- 7) Oudere mensen weer in de gemeente betrekken.

Samenvatting:

- Meer aandacht voor jongeren van 12 - 24, aandacht aan jeugdwerk.
- Missionair werk gemeentebreed (bezoeken, op straat).
- Investeren in omzien naar elkaar. Buurtsoep.

- Investeren in oudere mensen meer in de gemeente betrekken.

Groep 3

- 1) Meer oog voor de mensen buiten de kerk, missionair zijn. Investeren in meer tijd voor de mensen om je heen. Waar nood is hulp bieden.
- 2) Sluit zich hierbij aan. Hier mogelijk mensen voor aannemen.
- 3) Positief over de zomeravondzang. Goede investering. Laagdrempelig
- 4) Geld investeren in gebouwen of in mensen? Beide maar wil meer een eenheid. Wil dat beide support krijgen.
- 5) Minder wijkgebonden, maar meer functioneren als een gemeente. Minder eilandjes.
- 6) Is het hier niet mee eens. Gaan we gemeentegericht of wijkgericht investeren? Wijkgericht werken kan leiden tot groei. Dit wordt gemist in Katwijk. Alles loopt door elkaar heen. Hierdoor minder binding en word je als gemeentelid minder gezien. Meer investeren in elkaar zien binnen de gemeente.
- 7) Onder jongeren is er een hoop geestelijk nood. Hier moet meer oog en hart voor zien. Wellicht een jongerenwerker. Kortom: investeren in de jeugd.

Samenvatting:

Meer oog voor mensen buiten de gemeente. Maar ook meer eenheid en betrokkenheid binnen onze gemeente. Kijken waar de nood is en hierop inspelen. Hier kwam vooral de jeugd en de oudere naar voren.

Groep 4

- 1) Structureel iets organiseren. Pastoraal jeugd medewerker. Na 12 jaar raak je veel jongeren kwijt. Meer variatie in de bands/sprekers bij de 4youth diensten.
- 2) Investeren om elkaar te leren kennen. Nadeel is soms van de gemeente dat het erg groot is, dat is een zwakke basis voor een goede inner cirkel. Belangrijk om een band met elkaar te creëren.
- 3) Meer activiteiten die jong en oud met elkaar verbinden. Anders houd je groepjes. Creatief blijven met ideeën, dingen met etentjes.
- 4) Het zal moeilijk worden om alle ideeën van iedereen te verzelflijken.
- 5) Investeren in jonge gezinnen. Als kinderen band krijgen met andere kinderen uit de kerk is makkelijker om daarna bijv. ook samen naar catechisatie te gaan. Denken aan aanpassing van het format. Om de jeugd erbij te houden moet je in beweging blijven. Ouders van jonge gezinnen met elkaar in contact brengen.
- 6) In de praktijk is het in een grote gemeente lastig om mensen bij elkaar te brengen. Je hoeft niet van elk samenzijn een kerkdienst te maken. Sport en spel activiteiten.
- 7) Met elkaar in gebed, gebedsavonden. Oproepen om te bidden voor eigen wijk door middel van gebedsbrieven.
- 8) Zullen moet beginnen met diensten dat de kinderen altijd mee kunnen. Meegaan in de kinderen eerst, want als zij het fijn vinden om mee te gaan zullen ze prettiger mee gaan. Misschien na de kinderkerk ook een jeugdkerk. Investeren in binding, zodat mensen altijd weer terug keren naar de kerk. Meer avonden met ouderen en jeugd bij elkaar. Van elkaar leren, levert ook verbinding op. Misschien voor de jeugd een jeugd werker.
- 9) Optimaal gebruik maken van de gebouwen nu je ze nog hebt. Niet kijken naar de financiën. Activiteiten ontwikkelen voor de omgeving om mensen de kerkgebouwen in te trekken. Investeren in jong en oud.
- 10) Meer tijd investeren in het wijkwerk. Organiseren met en door jongeren. Niet teveel aan de regels houden.
- 11) Investeren in mensen en gebed. Ontmoeting zorgt bij aan verbinding.
- 12) Alles is al gezegd. Jeugd moet de ruimte krijgen om dingen zelf aan te dragen en te organiseren. Meer vertrouwen geven aan de jeugd in de dingen die ze organiseren.
- 13) Jeugd de ruimte geven. Gemeente moet meer een biddende gemeente zijn. Ervoor waken dat de 4youth niet te kinderlijk is.
- 14) Heeft moeite met de kindernevendienst, door elke week de kinderen uit de kerk te halen en in een apart zaaltje te zetten.

Groep 5

- 1) Als kerk hebben we standpunt over dingen die gaan spelen in de samenleving. Bijvoorbeeld LHBTI.... Hebben we een vangnet? Geen vangnet. Hoe ga je deze mensen opvangen? Pastoraal vangnet, hier in investeren.
- 2) Investeren in gemeente zijn. Investeer in de eigen gemeente zelf. Gebruikelijk voor en na de dienst koffie, zorg dat je elkaar opzoekt, kerk open doordeweeks/ 's avonds.
- 3) LHBTI Investeren op woordverkondiging anders kan je plannen wat je wil maar loopt het in de soep. Naar jongeren luisteren, jongeren laten deelnemen. Nu naar baptisten/Mozaïek. Maar houdt ze vast. We moeten dat wel doen..... toekomst van de kerk.
- 4) Blijven investeren in predikanten. Vacatures, die moeten met spoed ingevuld worden. Protocollen maken, als er iemand weg is dan duurt het voordat er een nieuwe gevraagd wordt. Profielschets kan al klaar liggen.
- 5) Hoor veel over jongeren, maar zijn ook veel ouderen. Ouderen die vitaal kunnen, die gaan niet. We zitten uit dat digitale ding. Hoe kunnen we vanuit preek/pastoraat mensen de schoenen weer aan laten trekken. Jongeren: moeilijk/niet te wijzen, kompas opgericht....blijkt weer niet te lopen. Onderzoek; wat beweegt de jongeren om niet op vrijdag of zaterdag met elkaar op te trekken.
- 6) Jeugd: jaren shalom. Mindere en goede jaren. In mindere jaren, de vraag wat wil je. Bij flitsende avond bowlen enz. gaat het woord niet open, maar veel jongeren. Bij inloopavonden, inleiding waren ze er niet. Niet alleen luisteren naar de jeugd, maar ook sturing geven. Over het digitale: vrouw zag, er luisteren er 1.000. Hoe zijn die cijfers in vergelijking met kerktelefoon.
- 7) Wat ik belangrijk vind. Investeren in: Actieve toerusting. Nu gebaseerd op consumeren. Ik luister, neem wat mee en ga weer weg. Verschillende kerken gezien, stukje toerusting nodig. Actieve toerusting.... Heilige geest.
- 8) Als er geld tekort is.... de centen die er besteed moeten worden, besteed moeten worden aan het woord. Niet in gebouwen.
- 9) Pastoraat – predikant...., gebouwen, geschikt maken/faciliteren... niet alleen voor de verhuur maar juist voor je gemeente. Bang dat dit steeds meer gaat gebeuren.
- 10) Vrijwilligers inzetten..... ipv betaalde krachten. Luisteren naar jeugd, inbreng geven.
- 11) In bredere zin investeren in discipelschap. Grootste fout: pastoraal medewerker aannemen en die aan het werk zetten, hoeven wij niks te doen. Kijk naar straal van 50 meter om je heen. Als je ze mist, spreek ze aan. Jeugd heeft de toekomst, 100 procent waar, maar de ouderen zijn groot gedeelte, investeren in generaties. Jeugd kan leren van levenservaring, jongeren ruimte geven. Deze tegenstellingen actief opzoeken.
- 12) Juist investeren in kosters... Wat een taak de koster heeft, door er gewoon te zijn, microfoons enz. Alles wordt weg bezuinigd, kan niet. Vrijwilligers graag en heel belangrijk, maar vaste krachten onmisbaar.

Samenvatting:

Pastoraal werk, investeren in eigen gemeente, investeren in predikanten, actieve toerusting, discipelschap, investeren in generaties (in jeugd, gezinnen en in ouderen)

Groep 6

- 1) Verantwoordelijkheid bij ouders, relaties aansporen
- 2) Format en inhoud dienst > pionieren en krijg de ruimte daarvoor
- 3) Jeugdwerk

Groep 7

- 1) Emotie en zakelijk proberen combineren. Investeer in het Geestelijke en financiën volgen.
- 2) Investeer in de relatie (naar elkaar toegroeien) en samenwerking en daar de gebouwen op aanpassen.
- 3) In jeugd en ouderen.
- 4) Niet het gebouw voorop, maar de mensen als gemeente voorop.
- 5) Investeer in de leden.
- 6) Investeer naar buiten (meer open zijn, stel de kerk open, missionair werk).
- 7) Investeer in de wijk, pastoraal werk (zieken, nabestaanden).
- 8) Investeer in jeugd (plekken waar jeugd naartoe kan gaan), investeer in het gezin (ouders ondersteunen), investeer in aandacht (kaartjes).

- 9) Investeer in de relatie met God, preek een duidelijk Woord, biedt ruimte aan de jeugd en investeer aan de wereld om ons heen (Buurtsoep).
- 10) Investeer tijd in een ongedwongen sfeer.
- 11) Investeer in de jeugd en vraag ze erbij biedt alle jongeren aanbod (bijv. 4Youth).
- 12) Investeer in de zichtbaarheid van mensen en niet in gebouwen.

Samenvatting:

Investeer in aandacht (jongeren en ouderen het belangrijkste), betrokkenheid, relatie en fysieke ruimte voor jongeren. Een ongedwongen sfeer naar buiten toe. (Buurtsoep is zo'n voorbeeld).

Kernwoorden:

Jeugd – aandacht – zichtbaarheid (in de maatschappij om ons heen)

Groep 8

- 1) Stelt de vraag waarom twee diensten met hervormingsavond. Waarom niet één dienst met de gehele gemeente. Hij vindt dit een gemiste kans om meer als gemeente samen op te trekken.
- 2) Schrikt van zeer lage opkomst voor deze avond. Tekenend voor lage betrokkenheid. Hij is heel erg op zoek hoe die betrokkenheid te vergroten en worstelt hier ook mee bij het jongerenwerk dat hij voor de gemeente doet.
- 3) Bij catechisaties meer de mensen erbij betrekken. Door concreet mensen in het werk te betrekken.
- 4) Vanuit de kerkenraad blijven proberen van initiatieven en niet blijven hangen in "we hebben het altijd al zo gedaan" of "we hebben dat al geprobeerd, maar werkt niet". Blijf vertrouwen houden in initiatieven vanuit de gemeente en geef het ook tijd, falen daarin is ook niet erg.
- 5) Het blijft een gemêleerd gezelschap met confessioneel en bond. Moet het niet volledig samengevoegd worden?
- 6) Sommige kerkgebouwen zien er armoedig uit. Het moet er aantrekkelijk uitzien om er te zijn. Jeugdwerk wordt matig gefaciliteerd door kerkenraad. Let er op dat bijeenkomsten/ diensten aantrekkelijk zijn voor iedereen die daar komt. Daar kan beter in geïnvesteerd worden (kwaliteit met minder kerken, dan kwantiteit met matig onderhouden kerken en halfvolle kerken wat voor niemand aantrekkelijk is om te komen).
- 7) Aanvulling vanuit de groep: Bijvoorbeeld het feit dat bij warm weer de oude kerkbanken bruin afgeven aan een wit overhemd (al 30 jaar..).
- 8) Investeren ook geld in bijvoorbeeld pastoraal medewerkers (vanuit de gemeente), om dominees wat te ontzien en het evangeliewerk ook bij de gemeente zelf neer te leggen.
- 9) Zijn wij wel genoeg bezig om de gemeente te laten groeien of zijn wij teveel naar binnen gekeerd.
- 10) Mogelijkheid om de zondagschool tijdens avonddiensten te houden. Dan leren kinderen om zondagavond 'een dienst bij te wonen' richting de avond kerkdienst en kunnen ouders ook naar de avonddienst.

STELLING 3: Als er onvoldoende inkomsten zijn om de uitgaven te betalen, is het logisch dat gedacht wordt aan het sluiten van een kerkelijk gebouw en niet aan het verminderen van predikantsplaatsen. Wat vindt u van deze stelling? Waarom?

Groep 1

- 1) Kerk sluiten, om te investeren in jongeren.
- 2) Kerk sluiten, investeren in jongeren, bijbelstudie, jongerendiensten.
- 3) Stenen kunnen niet verder bouwen, mensen wel. Keuze voor pastoraat. Avonden voor leren kennen van de gemeente.
- 4) Stenen zijn maar stenen. Pniëlkerk is duur. Investeren in jongeren en meer pastoraat.
- 5) Pastoraat gaat voor. Investeren in jongeren.
- 6) Investeren in mensen. Terug naar 6 predikanten.
- 7) Pastoraat voor gebouwen. Investeren in jeugd, missionair werk, ouderen.
- 8) Eens met nummer 7, evangelie staat centraal. Investeren in bestaande gebouwen. Ichthuskerk als rouwcentrum.
- 9) Eens met nummer 7.

- 10) Investeren in pastoraat. Onderschat de rol van een kerkgebouw in een gebied niet. Keuze voor een gebouw waar meer gebouwen in de buurt staan.
- 11) Alleen uiteindelijk een gebouw afstoten, let op zichtbaarheid gebouwen. Gemeente heeft een plek nodig. Eigen predikanten meer zichtbaar, dus prekenrooster aanpassen. Investeren in een jongerenpastor.
- 12) Investeren in pastoraat. Avonden organiseren voor jongeren en ouderen met sprekers. Af van hokjes en muurtjes, om gemeente te zijn.
- 13) Geen hokjes denken. Kerk geven aan de jeugd. Verplichte cursussen voor alle ambt dragers. Pastoraat heeft de voorkeur.
- 14) Stelling leidt naar een voorkeur voor pastoraat. Open kerk, ook niet voor niet-kerkelijken. De kerk de wijk in (zoals buurtsoep). Missionair werk heel belangrijk.

Samenvatting:

- Investeer in het pastoraat en het gemeente zijn. En investeer in de jeugd en geef ze de ruimte om de kerk vorm te geven.
- Investeer in elkaar leren kennen.
- Zorg voor een echt welkom in de kerk.

Groep 2

- 1) Evangelie gaat door, met of zonder dak.
- 2) Missionair werk belangrijker dan een predikantsplaats.
- 3) Gebouw op een andere manier inrichten (d.m.v. gebruiken zoals dat bij het Anker gebeurt, mogelijk doordeweekse verhuur).
- 4) Aantal kerkdiensten aanpassen aan kerkgang.

Samenvatting:

- Unaniem dat kerkgebouwen minder prioriteit hebben dan dominees (missionair werk het belangrijkste).
- Mogelijk een gebouw op een andere manier inrichten (d.m.v. gebruiken zoals dat bij het Anker gebeurt, mogelijk doordeweekse verhuur).
- Aantal kerkdiensten aanpassen aan kerkgang

Groep 3

- 1) Meer investeren in mensen dan in stenen. Van 3 personen bijval.
- 2) Snapt de reactie. Maar voor missionair willen zijn, zijn plekken nodig voor ontmoeting. Dus misschien toch stenen behouden en een predikant minder
- 3) Liever van 4 naar 5 kerken en een extra missionair werker
- 4) Liever mensen dan stenen. Niet per se predikanten maar bijvoorbeeld ook missionair werkers of jeugdwerkers. Meer hulp binnen de ouderenzorg. Dit is een groeiende groep.
- 5) Getalsmatig zou een kerk minder een logische beslissing zijn.
- 6) Ontmoetingsplaatsen moeten behouden worden. Niet per se kerken.

Samenvatting:

- Kies voor mensen, niet gebouwen. Maar er moeten genoeg plekken overblijven voor ontmoeting. Wanneer nodig een kerkgebouw sluiten.

Opmerkingen:

- Als het echt nodig is een kerk sluiten
- Waar komt de kerkverlating door? Misschien hier meer onderzoek naar. Waarom verlaten mensen de kerk?
- Komt de kerk teruggang misschien doordat we nu online mee kunnen kijken?
- Meer binding door wijkgericht werken. Hoe vullen we de zondag in? Een bakje koffie na de dienst bijvoorbeeld.
- Wat doen we op de andere 6 dagen van de week? Doordeweeks is er ook genoeg tijd om elkaar op te zoeken. Maar wordt weinig gedaan.
- Hoe gaat het met de zondagscholen. Zou het beter zijn om de zondagschool direct na de kerk te doen.

Groep 4

- 1) Predikanten gaan voor kerkgebouwen, het woord gaat voor.
- 2) Het woord gaat voor. Financieel niet op de hoogte wat je wilt met het sluiten van een kerkgebouw.
- 3) Als er minder leden zijn, zijn er minder kerkgebouwen nodig maar ook minder predikanten.
- 4) Kerkgebouwen, komt hier nog avond voor?
- 5) Avonddiensten worden minder bezocht dan ochtenddiensten.
- 6) Investeren in mensen in plaats van gebouwen.
- 7) Gebouw belangrijker dan predikant.

Groep 5

- 1) Hoe het nu gaat totaal onduidelijk, dan die kerk dicht dan die. Eens met de stelling.
- 2) Niet bezuinigen op pastoraat. Meer dan logisch om 1 kerk af te stoten.
- 3) Zitplaatsen genoeg, dominees te kort. Welke kerk afstoten? Een grote kerk, kost veel geld....
- 4) Sluit niet de nieuwe, maar Verkoop Maranatha aan een school, Pniëlkerk behouden – missionair deel.
- 5) Dit moeten we in Gods hand leggen, hij onderhoudt zijn kerk, houdt vertrouwen. In afhankelijkheid aan Hem laten.
- 6) Er is genoeg geld, maar het zit in onze zakken. Kunnen zelfs doorgaan met evenveel kerken als iedereen geeft. Verbouwen thuis lukt, maar aan de kerk geven moeilijk. Bij kerken sluiten kijken, kinderen die lopend naar de club kunnen... Nadenken over: wat is een kerk. Belangrijk: waar vind je de warmte van de gemeente.
- 7) God is degene die bouwt en in stand houdt. Weinig commentaar gehoord over wisselen van de kerk of welk gebouw. Sterfhuiskonstructie: eerst predikant weg, pastoraat minder. Kijken naar alternatieve inkomsten bronnen. Laat meer sociale karakter zien, ondernemen in de kerk....
- 8) Duidelijkheid; collecte voor gebouwen... ja, welk gebouw.... Dan kunnen mensen gerichter geven.
- 9) God bouwt op een geestelijke manier, buiten zijn kerkgebouwen.
- 10) Eens. Plan van de Pniëlkerk, daar meer naar op zoek, jammer dat dat is afgestoten.
- 11) Wat is de behoefte van de kerk? Of dat nou 3 a 4 kerkgebouwen zijn.

Samenvatting:

- Eens.

Groep 6

- 1) Bouwen van de gemeente is de basis (wat wil je als gemeente?)
- 2) Pastoraal werk is broodnodig (combinatie dominees + medewerkers)
- 3) Monumentaal pand is duur (als onderdeel van stichting gaat pijn doen, vooral door exploitatie niet-kerkelijke nevenactiviteiten)
- 4) Sluiting kerkgebouw gaat ten koste van leden/bezoekers (dichte kerk gaat niet meer open)
- 5) Als kerkgebouw gesloten wordt, baseer keuze op multifunctionaliteit, centrale ligging in de wijk, en (energie)kosten

Groep 7

- 1) Gebouwen sluiten heeft de voorkeur 5 > 4 kerken
- 2) 3 gebouwen is genoeg > (groot deel van de begroting in gebouwen)
- 3) Predikantsplaatsen aanpassen naar gebouwen
- 4) Krimpen in aantal gebouwen en openstelling ook aanpassen aan ochtend en avonddienst (bijv. 's avond twee of drie kerken)
- 5) Minder gebouwen (er moet een knoop doorgehakt worden)
- 6) Gebouw ook multifunctioneel inzetten (VB Vredeskerk)
- 7) Voorkeur voor sluiten gebouw maar ook naar predikantsplaatsen
- 8) Liefst naar drie gebouwen
- 9) Kijk ook naar het takenpakket van de predikant (van maatschappelijk terug naar geestelijk)
- 10) Sluiten gebouw is onvermijdelijk, maar kijk ook naar overige personele inzet (koster en organisten) meer vrijwilligers inzetten
- 11) Ook kijken naar andere inkomstenbronnen, verhuur van de ruimte
- 12) Minder grote gebouwen en goede spreiding

- 13) Gebouw afstoten had al eerder gemoeten
- 14) Kerkenraad is werkgever en die bepaald de taken van de dominee

Samenvatting:

Absolute voorkeur voor afstoten gebouwen, ook kijken naar multifunctioneel gebruik in de toekomst. Ook predikantsplaatsen en taken aanpassen naar grootte gemeente en behoefte.

Kernwoorden:

Minder gebouwen – taken en aantal dominees aanpassen – multifunctioneel gebruik

Groep 8

- 1) Predikant verkondigt het woord en een kerk uiteindelijk niet. Hoe jammer ook, kan je dan alleen maar kiezen om een kerkgebouw te sluiten.
- 2) Leden zoeken dominees en niet wijken. Het vrijlaten van wijken en wie naar welke kerk gaat resulteert in een slechte binding in de gemeente.
- 3) Vanuit de groep: Dit is wel heel lastig in banen te leiden (iedere wijk kerkt bij vaste kerkdiensten).
- 4) Het is de vraag of je binding in wijken wilt stimuleren, of het gemeentelieven wilt simuleren. Natuurlijk dat laatste moet het doel zijn.
- 5) Een stukje vertrouwen wordt gemist.
- 6) Er zijn in andere kerken waar bijvoorbeeld 's ochtends traditionele dienst wordt gehouden en 's middags jongerenavond.
- 7) Economisch gezien is een grote kerk het minst slim, maar we zijn bij die kerken wel het meest emotioneel betrokken. Dus emotioneel gezien zijn dat de kerken die we willen behouden.
- 8) Het ligt aan de voorganger hoe breed de mensen op komen draven. De gemeente is over de hele breedte lui en louter in het kerkbezoek en wij doen er te weinig aan om dit te keren (zo helpen de digitale uitzendingen niet mee en wordt er te weinig afgekondigd dat een kerkbezoek, twee keer op zondag, niet vrijblijvend is, maar cruciaal voor geestelijk welzijn en gemeentelieven. We moeten elkaar stimuleren om de erediensten te blijven bezoeken.
- 9) Als we Christus en het kruis loslaten, zijn we alles kwijt. In het verleden was er een soortgelijke tendentie zichtbaar, maar is dit gekeerd door een gereformeerde prediking wat heeft geleid tot de bloei van afgelopen decennia.

Samenvatting:

Algemeen kan men over het sluiten van een kerk heen stappen en leeft veel meer het gevoel dat we weer een gemeente moeten zijn die leeft en bloeit, dat is vele malen belangrijker. En in welke kerk dat nu gebeurt (hoe emotioneel verbonden wij daaraan allemaal ook zijn) staat op de tweede plaats.

Ook wordt het als prettig ervaren om op deze manier thematisch met elkaar in gesprek te gaan.